

EUROOPA KODANIKE PANEELARUTELU VALMISOLEKU ÜLE

Teabekomplekt

*150 juhuslikult valitud kodanikku kogu ELis
peavad arutelusid valmisoleku teemal*

Käesolev dokument ei kajasta Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2026

© Euroopa Liit, 2026

Komisjoni dokumentide taaskasutamise põhimõtted on sätestatud komisjoni 12. detsembri 2011. aasta otsuses 2011/833/EL komisjoni dokumentide taaskasutamise kohta (ELT L 330, 14.12.2011, lk 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>). Kui ei ole märgitud teisiti, on käesoleva dokumendi taaskasutamine lubatud Creative Commons Attribution 4.0 Internationali (CC BY 4.0) litsentsi alusel (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). See tähendab, et taaskasutamine on lubatud, kui on viidatud allikale ja märgitud kõik muudatused.

Sisukord

1. SISSEJUHATUS	3
Kes on selle paneelarutelu korraldaja?	3
2. PROTSESS	4
Mis on Euroopa kodanike paneelarutelud?	4
Kuidas toimub Euroopa kodanike paneelarutelu valmisoleku üle?	4
3. ÜLESANNE	6
Mille kallal te töötate?	6
Teie roll	7
4. TEEMA	8
A) Mis on valmisolek?	8
B) Mis aspekte valmisolek hõlmab?	8
C) Mis on ELi kriisivalmiduse strateegia?	9
D) Millised on võimalikud mõjud ja kompromissid?	9
E) Mida on vaja arutada?	10
5. LISAMATERJALID	11
Soovitatud materjalide loetelu	11
Kui soovite veel rohkem teada saada	11

EUROPEAN CITIZENS' PANEL

New European Budget

European Citizens' Panel
on a new EU Budget fit
for our ambitions

1/ Sissejuhatus

Tere tulemast osalema Euroopa kodanike paneelarutelul valmisoleku üle! Aitäh, et meiega liitusite! Loodame, et see kogemus on teie jaoks meeldiv, inspireeriv ja tähendusrikas. Euroopa Komisjoni kutse vastuvõtmisele järgneb erakordne teekond. Alates 2021. aastast on samalaadsetel Euroopa kodanike paneelaruteludel osalenud ligi 2000 inimest kogu Euroopast. Nad on jaganud oma seisukohti ja aidanud kujundada ELi poliitikat. Nüüd on teie kord!

Olete üks 150 osalejast, kes on juhuslikult valitud kõigi 27 Euroopa Liidu (EL) liikmesriigi kodanike seast, et arutada olulist **elanikkonna valmisoleku** teemat. Teete seda 2026. aasta kevadel kolmes aruteluvõrus koos ekspertide ja teiste kodanikega.

Olete alustamas olulist teekonda: kodanike arutelu kriisivalmiduse üle. Kriisi all peame silmas tõsiseid sündmusi, mis võivad häirida kogukondi ja paljude inimeste igapäevaelu raskeks muuta. See hõlmab äärmuslikke ilmastikunähtusi, pandeemiaid, pikaajalisi elektrikatkestusi, küberründeid ja hübriidohte. Valmisolek tähendab tegutsemist enne, kui midagi juhtub.

Üheskoos mõtlete, kuidas Euroopa ja selle elanikkond saavad erisuguseid kriise paremini ette näha, nendeks valmistuda, neile reageerida ja neist taastuda.

KES ON SELLE PANEELARUTELU KORRALDAJA?

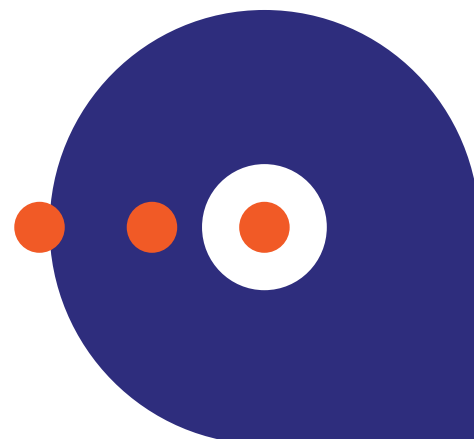
Euroopa kodanike paneelarutelu valmisoleku üle korraldab **Euroopa Komisjon**. Komisjon on ELi institutsioon, kes teeb ettepanekuid uute õigusaktide kohta ja tagab olemasolevate õigusaktide järgimise. Komisjon tegeleb ELi igapäevase tööga – näiteks programmide elluviimise ja eelarve haldamisega. Komisjon töötab selle nimel, et parandada elu Euroopas sellistes valdkondades nagu kaubandus, keskkond ja aus konkurents. Samuti toetab ta ELi liikmesriikide riiklikke jõupingutusi tugevdada haldus-, haridus- ja tervishoiusüsteeme ning tagada, et Euroopa on valmis erinevatele kriisidele ühiselt vastu astuma.

Üks algatustest, mille eesmärk on tugevdada Euroopa vastupanuvõimet, on [ELi kriisivalmiduse strateegia](#), mille Euroopa Komisjon esitas 2025. aasta märtsis. Strateegia põhineb kohalike organisatsioonide ja kodanike aktiivsel osalemisel praeguste ja tulevaste kriiside suhtes kollektiivse vastupanuvõime suurendamises.

Paljud strateegias kavandatud tegevused vajavad veel väljatöötamist. Teie soovitusel ja ettepanekud aitavad kujundada mõnda neist tegevustest ning tagada, et need on kaasavad ja tulemuslikud ning vastavad kõigi kodanike vajadustele. Koos teiste osalejatega aitate kujundada ELi valmisoleku tulevikku.

Käesolev teabekomplekt juhendab teid samm-sammult. See on jagatud kolme ossa.

- **Protsess:** mis on Euroopa kodanike paneelarutelud?
- **Ülesanne:** mille kallal te töötate?
- **Teema:** mida te peate teadma valmisoleku kohta?

2/ Protsess

MIS ON EUROOPA KODANIKE PANEELARUTELUD?

Euroopa kodanike paneelarutelud toovad kokku 150 juhuslikult valitud osalejat kõigist 27st ELi liikmesriigist, et arutada eelseisvaid ELi tuleviku jaoks olulisi algatusi. Nüüd on teie kord! Liitute ülejäänud 149 osalejaga, kes on valitud esindama ELi kodanike mitmekesisust näiteks vanuse, soo või kodakondsuse poolest. Iga kolmas paneelarutelul osaleja on alla 29-aastane. Üheskoos moodustate Euroopa kodanike valmisolekuteemalisel paneelarutelul osalejate rühma.

Euroopa tasandi kodanike paneelaruteludele pandi alus 2021.–2022. aasta Euroopa tuleviku konverentsil. Konverents näitas, kui väärtuslik võib kodanike panus olla, ning 800 juhuslikult valitud kodanikku palus rohkem võimalusi olla kaasatud ELi otsuste tegemisse. Vastuseks muutis komisjon kodanike paneelarutelud Euroopa poliitikakujundamise korraliseks osaks. Sellest ajast alates on kodanikud käsitlenud selliseid teemasid nagu [toidujäätmed](#), [virtuaalmaailmade kujundamine](#), [õpirände edendamine](#), [energiatõhusus](#), [võitlus vihkamise vastu ühiskonnas](#), [ELi pikaajaline eelarve](#) ja [põlvkondadevaheline õiglus](#).

KUIDAS TOIMUB EUROOPA KODANIKE PANEELARUTELU VALMISOLEKU ÜLE?

Paneelarutelul on kombineeritud koostöö **väikestes rühmades** (igas rühmas ligikaudu 12 inimest) ja **suurematel istungitel**, kus kõik osalejad on koos (nn täiskogu istungid). Väikestes rühmades uurite üksikasjalikumalt valmisoleku teema eri aspekte, vahetate arvamusi ja kavandate ideid lõplike soovituste koostamiseks. Täiskogu istungitel saate jagada oma mõtteid, kuulata üksteist ja eksperte ning anda tagasisidet teiste väikeste rühmade ideede kohta. Protsessi lõpus lepib kogu paneelarutelul osalejate rühm kokku soovitustes. Seejärel võtab Euroopa Komisjon soovitusi arvesse ELi kriisivalmiduse strateegia rakendamisel.

Saate rääkida enda jaoks kõige mugavamas ELi keeles, sest professionaalsed tõlgid tagavad, et kõik mõistavad üksteist kõigis 24 ametlikus ELi keeles.

Teid toetavad ka

- **teadmuskomitee eksperdid**, kes vastavad teie küsimustele, selgitavad teemat ja jagavad taustteavet nii valmisoleku kui ka ELi menetluste kohta. Samuti vahetate mõtteid erinevate teiste kõnelejatega, kes võivad olla kodanikuühiskonnast, ettevõtjate ühendustest, ELi institutsioonidest või akadeemilistest ringkondadest;
- **tugimeeskond**, kes toetab väikeste rühmade arutelude sujuvat kulgu ning tagab, et kõik saavad rääkida ja olla ära kuulatud. Samuti pakub tugimeeskond teile mitmesuguseid vahendeid koostööks ja kollektiivseks otsustamiseks;
- **korraldusmeeskond**: kui vajate abi, teil on küsimusi või raskusi asjade käiguga või märkate midagi, mis on valesti, pöörduge julgelt **kaasamisametniku** poole;
- **Euroopa Komisjoni töötajad**, kes kuulavad teie arutelusid ja püüavad integreerida teie soovitusel oma töösse ELi kriisivalmiduse strateegia rakendamisel.

Mõned **vaatlejad**, näiteks teadlased, võivad istungeid jälgida, kuid ei osale aruteludes. **Ajakirjanikud ja meedia** võivad paluda teil anda intervjuusid, et te jagaksite oma kogemusi laiemale üldsusele, kuid see on vabatahtlik ja te ei pea ühtki intervjuud andma, kui te seda ei soovi.

Kohtute teiste osalejatega kolm korda: kaks korda Brüsselis (Belgia) kohapeal ja üks kord veebis.

- 1. aruteluvõor:
20.–22. märts 2026 (Brüsselis)
- 2. aruteluvõor:
24.–26. aprill 2026 (veebipõhine videokonverents)
- 3. aruteluvõor:
22.–24. mai 2026 (Brüsselis)

Palun pidage kinni kohtumiste ajakavast ja olge kohal kõigis arutelu osades. Kõiki reisimise, hotellide ja toitlustusega seotud küsimusi ning korralduslikke küsimusi käsitleb ja neile vastab ürituse meeskond. Meeskonnaga saab ühendust võtta aadressil info@futureu.events. Praktiliste probleemide korral abistab teid meie tugimeeskond. Palun andke viivitamata teada, kui vajate arstiabi – tuge pakutakse kohapeal või hotelli vastuvõtu kaudu. Kui teil on juurdepääsu või abiga seotud erivajadusi, võite endaga kaasa võtta saatja, kes aitab teid paneelarutelu ajal. Kui olete alaealine, peate tulema saatjaga. Paneelaruteludes saavad siiski osaleda ainult arutelule valitud kodanikud. **Saatjad** on teretulnud olema vaatlejateks ja osalema seltskondlikel kohtumistel.

Igal õhtul (neljapäeval, reedel, laupäeval) korraldame mitteametlikke seltskondlikke üritusi, nagu õhtusöögid või vastuvõttud. See on suurepärane võimalus kohtuda teiste osalejatega kogu EList. Neil üritustel osalemine on vabatahtlik, kuid soovitame teil kindlasti meiega ühineda.

Lisaks paneelarutelule korraldame [kodanike kaasamise platvormil](#) ka veebipõhise arutelu, mis on avatud igale ELi kodanikule, kes soovib jagada oma mõtteid valmisoleku teemal. Kutsuge oma pere, sõbrad ja kolleegid vestlusega ühinema ning oma vaatenurki veebis jagama.

Samuti võite oma paneelarutelu kogemusi jagada sotsiaalmeedia platvormidel. Veenduge, et te ei jagaks teiste osalejate isikuandmeid ega arvamusi, ning austage kõigi privaatsust. Sotsiaalmeediapostituste märgistamiseks võite kasutada teemaviiteid [#EuropeanCitizenPanel](#), [#EuropeanUnion](#), [#EUhaveyoursay](#) ja [#EuropeanCommission](#).

3/ Ülesanne

MILLE KALLAL TE TÖÖTATE?

Euroopas on praegu olnud periood, kui kriisid on kattunud, sealhulgas pandeemia, üleujutused ja metsa- või maastikutulekahjud, elektrikatkestused, küberründed ja geopoliitilised ohud. Need kriisid on aidanud kaasa ebakindluse laiale levikule kodanike seas.

Kuna me seisame silmitsi intensiivsemate ja sagedasemate kriisidega kui kunagi varem, on äärmiselt oluline, et EL ja eurooplased oleksid selleks, mis võib ees oodata, piisavalt valmistunud ja kohanenud ning suudaksid tulemuslikult reageerida.

Valmisolek tähendab kriiside ennetamist ja praktiliste sammude astumist enne katastroofide kätte jõudmist.

See hõlmab võimalike riskide tundmaõppimist, meetmete varajast võtmist ja koostööd kriisi mõju leevendamiseks.

Kodanikel on vastupanuvõimeliste ühiskondade ülesehitamisel oluline roll. Tuleviku turvalisemaks muutmiseks on vaja, et me kõik kriisivalmiduses ja kriisidele reageerimises aktiivselt

osaleksime, ning kaasata tuleb kõik ühiskonna osad. See on osa lähenemisviisist, mida nimetatakse „elanikkonna valmisolekuks“, mille puhul igaüks teab, mida saab teha, ja on valmis kriisi korral kiiresti tegutsema. Samuti on see osa [ELi kriisivalmiduse strateegiast](#), mille kohta Euroopa Komisjon soovib teilt nõu, kuidas seda Euroopa elanikkonna seas praktikas rakendada. **Valmisolek on ühine vastutus.** Selles on **võrdselt oluline roll** nii ametiasutustel, meedial, haridus-, koolitus- ja kultuuriasutustel, noorte- ja kodanikuühiskonna organisatsioonidel, ettevõtjatel, kohalikel võrgustikel ja kogukondadel kui ka igas vanuses üksikisikutel.

2025. aasta esimesel poolel võttis Euroopa Komisjon vastu [ELi kriisivalmiduse strateegia](#). See oli nende jõupingutuste tulemus, mida EL ja selle liikmesriigid olid Euroopa tasandil teinud, et muuta, kuidas me mõtleme ennetusest, valmisolekust ja reageerimisest. Mis kõige tähtsam – strateegias on tunnustatud, et äärmiselt oluline on teadlikkuse suurendamine ja kõigi, sealhulgas kodanike võimestamine, et nad osaleksid nii individuaalses kui ka kollektiivses valmisolekus.

TEIE ROLL

Teie roll paneelarutelus osalejana on jagada oma kogemusi, ideid ja seisukohti elanikkonna valmisoleku kohta ning aidata luua sisendit, mida EL saaks kasutada ELi kriisivalmiduse strateegia rakendamisel nii Euroopa kui ka kohalikul tasandil.

Teil palutakse arutada järgmisi põhiküsimusi ja neile vastata.

1. **Kuidas saab kõiki Euroopa kodanikke kaasata, võimestada ja kriisideks paremini ette valmistada?**
2. **Kuidas me tagame, et ELi kriisivalmiduse strateegia meetmed ja algatused on kaasavad ja tulemuslikud ning vastavad kõigi kodanike vajadustele?**

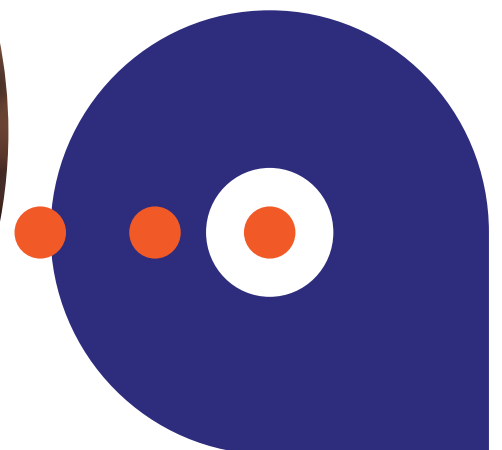
Mõtlete suunavate küsimuste üle koos teiste paneelarutelul osalejatega ning ekspertide ja tugimeeskonna toetusel kolmes aruteluvoorus.

1. ARUTELUVOOR. Alustuseks omandate koos teiste osalejatega teadmisi valmisolekualaste jõupingutuste kohta kohalikul, riiklikul ja Euroopa tasandil. See aitab teil **jõuda ühisele arusaamisele elanikkonna valmisolekust** ja kodanike paneelarutelu ulatusest. Teete kindlaks mitmesugused probleemid ning võimalused ja võimalikud tegevusvaldkonnad, kus saame parandada oma individuaalset ja kollektiivset valmisolekut tulla tulevikus toime erinevate kriisidega.

2. ARUTELUVOOR. Hakkate välja töötama **ettepanekuid ja uuenduslikke lahendusi**, mis puudutavad seda, kuidas tõhustada valmisolekut oma kogukondades ja mujal. Kuulate ekspertide, teadlaste ja loovmõtlejate arvamusi ning töötate seejärel rühmades välja konkreetsed ideed ja ettepanekud.

3. ARUTELUVOOR. Lihvite ja viimistlete oma ideid ja ettepanekuid. Viimaks saavad neist **lõplikud soovitused**, mis esitatakse Euroopa Komisjonile. Soovitused pannakse hääletusele ja võetakse vastu selle viimase aruteluvooru lõpus.

Paneelarutelu lõpuks toetavad teie ühine visioon, prioriteetidid ja soovitused käimasolevaid arutelusid ELi kriisivalmiduse strateegia rakendamise üle. Need aitavad ELil ja selle liikmesriikidel kavandada meetmeid, mis vastavad kodanike vajadustele ning on kaasavad, sisukad ja tulemuslikud. Samuti avaldab Euroopa Komisjon selle Euroopa kodanike paneelarutelu lõpparuande, mis sisaldab arutelude kokkuvõtet ning kõiki soovitusi, mille te koos ülejäänud 149 ELi kodanikuga esitasite.

4/ Teema

Kriisid, alates üleujutustest ja kuumalainetest kuni elektrikatkestustest ja pandeemiateni, võivad tekkida igal ajal. Kui hästi me nendega toime tuleme, sõltub sellest, kui hästi me valmistunud oleme.

A) Mis on valmisolek?

Valmisolek on inimeste, kogukondade, ettevõtjate ja valitsuste võime ühiselt reageerida ja taastuda, kui juhtub midagi ootamatut.

Valmisolek hõlmab järgmist.

- **Osalemine ja vastutuse võtmine.** Ühiskonna turvalisus ja ohutus on jagatud vastutus, milles on oma roll igal inimesel. Igaüks – alates kohalikest omavalitsustest ja liikmesriikide valitsustest, meediast, koolidest, kodanikuühiskonnast ja eraettevõtjatest kuni kohalike võrgustike ja üksikisikuteni, nii noorte kui ka vanadeni – annab oma võimetele vastava panuse.
- **Riskiteadlikkus.** See tähendab, et õpitakse tundma võimalikke riske, nende võimalikku mõju ühiskonnale ja selle kodanikele ning koostöö olulisust riskide mõju minimeerimiseks. See hõlmab ka vaimset kriisivalmidust: mõistmist, et kriis võib tekkida, teadmist, et oma ohutust saab mõjutada, ja usku oma võimesse kriisi ajal toime tulla (**enesetõhusus**). See on tihedalt seotud **vastupanuvõimega**, st suutlikkusega hädaolukordade või

katastroofide korral tulemuslikult reageerida, kohaneda ja kiiresti taastuda.

- **Praktiliste sammude astumine enne kriisi kättejõudmist.** See võib hõlmata teadmist, kust leida teavet ja kuidas end kursis hoida, tutvumist kohalike hädaolukorra lahendamise kavadega, hädaolukorrakomplekti valmispanekut, et 72 tundi ise hakkama saada, esmaabikursuse läbimist, naabrite tundmaõppimist või osalemist kohaliku kogukonna võrgustikes, näiteks vabatahtliku tegevuse kaudu.

B) Mis aspekte valmisolek hõlmab?

Teil palutakse arutada laia valdkonda, mis hõlmab valmisolekut ühiskonna eri tasanditel, kuid eelkõige elanikkonna valmisolekut erinevateks kriisideks, nagu:

- **looduslikud ohud:** üleujutused, metsa- ja maastikupõlengud, maavärinad, äärmuslikud ilmastikunähtused, mida võimendavad kliimamuutused, ning terviseohud, nagu nakkushaigused ja pandeemiad;
- **inimtegevusest tingitud katastroofid:** tööstusõnnetused, tehnilised tõrked ning keemilised, bioloogilised, radioloogilised ja tuumaõnnetused;
- **hübriidohud:** küberründed, desinformatsioonikampaaniad, välisriigist lähtuvad infomanipulatsioonid ja sekkumised ning elutähtsa taristu sabotaaž;
- **geopoliitilised kriisid:** relvakonfliktid, sealhulgas võimalik relvastatud rünnak liikmesriikide vastu.

Saate elanikkonna valmisolekut vaadelda kolmest peamisest vaatenurgast.

1. **Teie enda ja teie leibkonna** kriisivalmidus.
2. **Teie kohaliku kogukonna** (nt perekond, sõbrad, naabrid, kodanikuühiskond) kriisivalmidus.
3. **Kohalike ja riiklike asutuste** toetus ning koostöö nendega.

C) Mis on ELi kriisivalmiduse strateegia?

[ELi kriisivalmiduse strateegia](#) on Euroopa plaan tagada, et igaüks – valitsused, kogukonnad ja kodanikud – oleks kriisideks paremini valmis. Mõte on aidata Euroopal olla valmis vajaduse korral kiiresti ja tulemuslikult reageerima. Strateegia on üles ehitatud kolmele põhiideele.

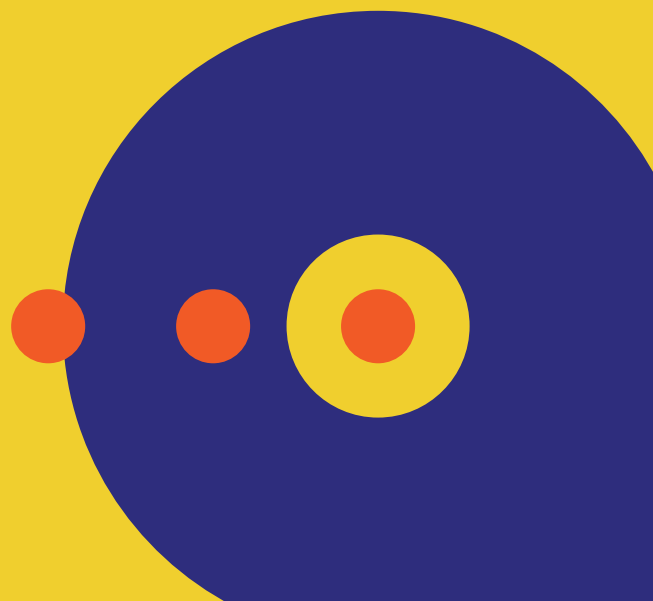
1. **Kõiki ohte hõlmav integreeritud lähenemisviis**
Selle asemel, et valmistuda eraldi igaks võimalikuks katastroofiks, vaadeldakse strateegias, **kuidas olla valmis igasugusteks ohtudeks**. See muudab valmisoleku paindlikumaks ja tõhusamaks.
2. **Kogu ühiskonda hõlmav lähenemisviis**
Kriisidel võivad olla kaugeleulatuvad tagajärjed. Valmisolek ei ole üksnes tuletõrjajate, kiirabiautojuhtide või tervishoiutöötajate ja hädaabiteenistuste töö. See hõlmab **igaühte**: eraettevõtjaid, kohalikke omavalitsusi, kogukondi ja kõiki kodanikke.
3. **Kogu valitsemissektorit hõlmav lähenemisviis**
Eri valitsustasandeid alates kohalikust kuni riiklikuni õhutatatakse tegema koostööd ja **olema valmis kaasama kogu ühiskonda**.

D) Millised on võimalikud mõjud ja kompromissid?

Mõned valmisolekumeetmed hõlmavad keerulisi valikuid. Need nõuavad eri tegurite (nt konkureerivad huvid, piiratud ressursid või võimalikud pinged eri väärtuste vahel) tasakaalustamist. Mõnel juhul ei ole olemas ühte „õiget“ lahendust, vaid pigem on vaja hoolikalt kaaluda kompromisse ja prioriteete. Samuti on oluline kohandada valmisolekut individuaalsete vajaduste ja oludega.

Kaaluda tuleb järgmist.

- Kuidas peaksid ametiasutused riskidest ja valmisolekust teavitama?
- Kuidas te reageeriksite, kui teil palutaks tagada oma perekonna ja kogukonna turvalisus?
- Kuidas saame arvesse võtta riikide ja kultuuride eripärasid, mis mõjutavad inimeste võimet teha jõupingutusi paremaks valmisolekuks?

E) Mida on vaja arutada?

Arutelus osalemise hõlbustamiseks mõelge järgmistele küsimustele.

1. Individuaalne ja kogukonna valmisolek

- Mida teie ja teid ümbritsevad inimesed peate teadma ja tegema, et olla valmis?
- Millist toetavat teavet te ametiasutustelt ootate, et olla valmis kriisidele reageerima (nt selge hädaolukordade kontrollnimekiri, sireenidega hoiatussüsteemid jne)?
- Millised sidusrühmad ja ühiskonna valdkonnad tuleb erinevatesse kriisistsenaariumidesse (nt tervisekriis või üleujutus) kaasata?
- Millised on ühised probleemid, mis takistavad teid ja teisi valmis olemast, ning kuidas neid lahendada?
- Kas teate, kuidas panna kodus valmis hädaolukorrakomplekt, et tulla vähemalt 72 tundi toime ilma elektri, vee või muude ühiskondlike teenusteta?
- Mida saate teha ja peaksite tegema oma kogukonna teiste liikmete valmisoleku tõhustamiseks ja turvalisuse suurendamiseks?
- Milliseid isiklike jõupingutusi olete valmis tegema, et olla paremini valmistunud?
- Kuidas võib valmisolekust saada inimeste igapäevaelu loomulik osa? Kuidas saame edendada valmisolekukultuuri?

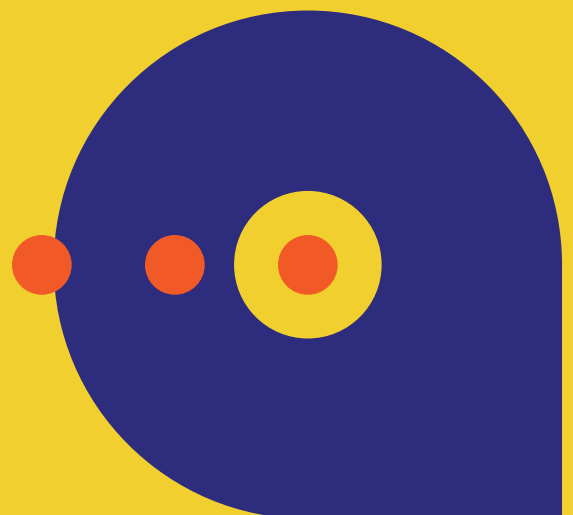
2. Teavitamine ja usalduse suurendamine

- Kuidas saame julgustada kodanike, valitsuste ja kohalike omavalitsuste vahelist koostööd, et tõhustada valmisolekut?

- Kuidas muuta hädaolukorrateave kättesaadavaks ja selgeks kõigile, sealhulgas riskirühmadele (nt puuetega inimesed, muukeelsed, lapsed, eakad)?
- Kuidas saab valmisolek kaitsta vaesuses elavaid või sotsiaalselt tõrjutud inimesi, kes vajavad suuremat või kollektiivset toetust?
- Kuidas peaksid ametiasutused riskidest ja valmisolekust teavitama, et te neid usaldaksite?
- Kuidas tuleks võidelda väärinfo ja desinformatsiooni vastu, austades samal ajal teabevabadust?
- Kuidas saame tagada, et teave riski kohta, millega te kokku puutute, jõuab otsustajateni?

3. Haridus ja suutlikkuse suurendamine

- Kas teil on vaja teadmisi ja oskusi esmareageerijana tegutsemiseks?
- Mida teie, teie perekond ja sõbrad kohalikest omavalitsustelt vajate, et valmis olla?
- Kuidas saavad kodanikud ja kohalikud kogukonnad teha ekspertidega tulevaste kriiside ennetamiseks koostööd, et valmisolekukavades käsitletak tekkivaid riske, mitte ainult juba toimunud katastroofe?
- Kuidas tuleks kodanikke ja kogukondi kaasata esmatähtsate teenuste ja taristu (nt vesi, energia või tervishoid) kavandamisse, et tagada nende toimimine äärmuslike ilmastikunähtuste ajal?
- Millised on parimad viisid valmisolekukoolituse integreerimiseks koolide õppekavadesse, noorteprogrammidesse ja pidevõppesse?

5/ Lisamaterjalid

Kas soovite teemat lähemalt uurida? Allpool leiate loetelu materjalidest, mille Euroopa Komisjon ja teadmuskomitee välisekspertid on teie jaoks välja valinud. Te ei pea neid kõiki (või isegi ühtegi) lugema või vaatama, kuid kui soovite rohkem teada saada, võivad need pakkuda lihtsat, kättesaadavat ja kasulikku sissejuhatust teemasse.

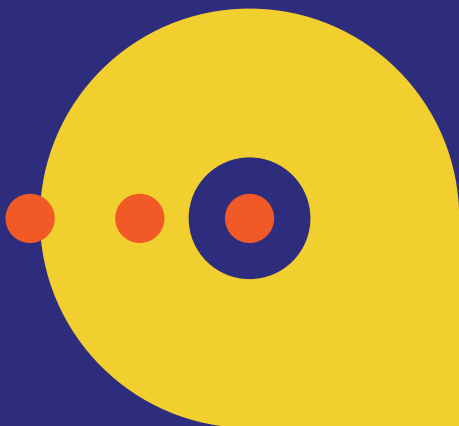
SOOVITATUD MATERJALIDE LOETELU

- **ELi kriisivalmiduse strateegia**, sealhulgas täiendav taustteave, teabelehed ja strateegilised lähenemisviisid – kättesaadavad eri keeltes.
- **Puuetega inimesi kaasav humanitaartegevus – suunised, vahendid ja materjalid**.
- **Katseprojekt PreparEU**, soovitusel koordineeritud ja kaasavate meetmete võtmiseks, et suurendada elanikkonna vastupanuvõimet kogu ELis.
- **Eurobaromeetri uuring ELi elanikkonna katastroofiohualase teadlikkuse ja valmisoleku kohta**.

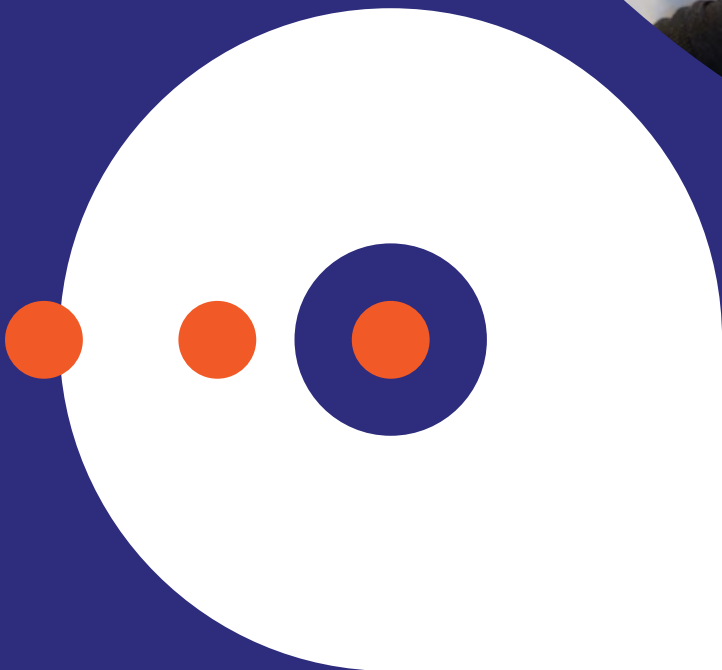
- Liidu elanikkonnakaitse teadmusrõngustik (hõlmab raamatukogu, mis sisaldab valmisolekut käsitlevat osa koos **riiklike valmisolekusuunistega kodanikele (inglise keeles): Loo ühendusi. Jaga. Kasva. | Liidu elanikkonnakaitse teadmusrõngustik**).
- **Video „Convergence: Courage in a Crisis“**.
- **Video „Cooked: Survival by Zip Code“ (treiler)**.
- **Tervisekriisidega seotud ennetuse, valmisoleku ja reageerimise kavandamine**.
- **Meditsiiniliste vastumeetmete strateegia. Rahvatervis. Euroopa Komisjon**.

KUI SOOVITE VEEL ROHKEM TEADA SAADA

- **Sauli Niinistö aruanne** „Safer Together – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness“ („Ühiselt turvalisem. Euroopa tsiviil- ja sõjalise valmisoleku tugevdamine“).

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus